

Q. ultimò An fundans Ecclesiam Collegiatam acquirat in ea Jusp. etiam sinè speciali reservatione? Rs. quò ad praesentationem ad Canonicatus, item alia Emolumenta patronorum affirm. quia haec jure debentur ABBAS in *C. nobis Card. in C. suggestum X. de jurep. C. cum autem 6. Sacros de elect.* Cum eo ipso, quod fundatur Collegiato, competit Collegio Electio rectoris *C. 1. de Elect.* Unde cum haec de jure debetur collegio fundator eam legem subire tenetur, quae actui ipso inest.

C A P U T. I I I.

De Juribus Patronorum.

TRia sunt Jura Principaliora, quae unicuique patrono legitimè constituto de jure competunt, nempe Jus praesentationis, jus alimentorum & jus praecedentiae in Ecclesia & processibus. Dixi *unicuique*, nam leges Canonicee nullibi inter patronos discrimen faciunt, nec ullum à patronatu ejusque juribus excludunt, nisi solos infideles *p. C. piae mentis C. quicumque fidelium causâ 16. Quaest. 7.* undè caeteri omnes sive pater sive filiusfamilias sive pubes, sive impubes, sive major sive minor, sive mas sive faemina, sive infans, sive pupillus fuerit, patroni esse & jura patronorum praetendere possunt, imò & ipsum jus praesentandi per se ipsos exercere, modo non propter aetatem ut infans, & pupillus septennio minor, aut propter ex communicationem majorem impediatur.

Dixi *septenniominor*, nam major validè etiam absque tutore praesentare potest, cum ejus auctoritas nullibi de jure requiratur, & licet alias sine tutoris interventu celebratum negotium non valere dicatur, id tamen est intelligendum solum de negotiis saecularibus non spiritualibus AZOR *Quaest.* 14. C. 2. CAST. p. 4. N. 2do imò praesentationem a tutore non esse admittendam, nisi fiat de consensu & voluntate pupilli septennio majoris docet GL. in C. ex eo de *Elect.* quam sequuntur AZOR, ROCHUS, CASTROP & GARZ. qui N. 191. dicit hanc esse communiorem sententiam,

Dixi *mas & faemina*, nam licet canones tantum de masculis loquantur, per hoc tamen faeminae non excluduntur, cum noti Juris sit, quod ubi subjecta materia non aliud suadeat, masculinum comprehendat faeminum ut notat in C. gener. de *Elect.* in 6. & probatur ex C. 25. de *jurep.* ubi ait Papa *si quis Ecclesiam* per tò *si quis* autem foeminas complecti patet ex L. 1. de *V. S.* imò sub nomine patronus venire patronam docet in terminis L. 52. de *V. S.* quid plura, cum & Cap. 7. de *jurep.* de Abbatissis loquatur.

Ut autem patroni jura sua cum effectu prosequi valeant, requiritur quò ad primum jus, ut non praesentetur inidoneus, qualis est laicus ut notat. gl. in C. cum adeo de *rescript.* excommunicatus C. *postulatis de Cler. excomm.* L. *pastoralis de appell.* infamis infamià facti C. *grave nimis de praeb.* Clem. 1. de *aetate*, illegitimè natus C. *eum in cunctis de elect.* C. *ut filii de filius praesbit.* PUER. C. 35. de *praeb.* sed offeratur & praesentetur persona idonea id est talis, quae secundum Canones & legem foundationis, quae

D ex-

exactè observanda, habilis sit, & quidem eo tempore, quo literae praesentationis offeruntur ordinario, cum tunc censeatur fieri praesentatio, nisi illa forte tantum conditionate fieret V. G. ita praesento talem, dum Clericus factus fuerit, aut saltem ut ait GARZ. p. 7. C. 1. N. 29. de proximo clericandum, tunc enim, si intra terminum Juris praesentatus fiat Clericus, praesentationem valere eo quod tunc ipsa censeatur facta de tempore, quo conditio purificetur ait CARD. DE LUCA de *Summa Jurisprud.* N. 109. GARZ. loco cit. Citans LAMB. ulterius requiritur, ut praesentatio offeratur ordinario sive illi, qui habet jus instituendi (adeo ut si scienter & dolose alteri facta sit, collatio devolvatur ad superiorem LEUR. *sect.* 1. C. 2. Qu. 123.) intra tempus praefixum à jure, quod in patronatu laico est quadrimestre, Ecclesiastico est semestre (hoc tamen tempus in beneficiis curatis indistinctè ad 20 dies à die habitae verisimilis notitiae per constitutionem Pii 5^{ti}, quae incipit in *conferendis*, limitatum esse refert ex bassaco LEUREN. cit. loco addendo, de hoc apud alios non inveno) in patronatu autem mixto erit semestre ut notat GLOSS. in C. un. de jurep. in 6. BARB. L. 3. C. 12. N. 168. quam sententiam dicit communem CASTROP. tract. 13. t. 2. p. 5. N. 2. quod etiam verum esse censet CARD. DE LUCA, licet plures essent laici, eo quod ratione communionis privilegium Clerici communicetur laicis ad instar ejus, qui rem communem habet cum pupillo L. si communem ff. *quemadmodum servit. amitt.*

Est autem praedictum tempus continuum & tantum utile ab initio id est, ut non currat, nisi à die notitiae vacationis L. 2. C. 5. de conc. praebendae, cum

cum alias sine culpa puniretur patronus, cum qui nescit, experiundi non habeat potestatem *L. 55. ff. de aedil.* & haec scientia non praesumitur, cum inverosimile sit patronum scientem Jus suum omittere *GARZ. p. 10. C. 2. N. 34. & 37.* citans claram rotae decisionem, unde certo & liquido probari debet, cum sit de substantia *CARD. DE LUCA D. 64. N. 5. GABRIEL L. 2. Cons. 185.* nec sufficit praesumpta, nisi facti circumstantiae probent ignorantiam esse crassam *CARD. DE LUCA ibid.* ex post vero dictum tempus non est amplius utile, sed currit etiam diebus festivis *C. 3. b. T.* non tamen currit legitime impedito, si ipse impedimentum tollere nequeat *arg. C. 60. de elect.* quae autem sint illa impedimenta docet *FLORES de mena var. quaest 3. N. 4.*

Quod si nunc infra praefixum tempus patronus aliquem praesentavit hic vero vel dissentiat vel post consensum renunciat, vel moriatur tunc patronus de novo integrum tempus habebit *arg. C. 26. de elect. in 6.* licet enim hic textus tantum de Electoribus loquatur, quia tamen ratio ibi allegata, *quod nempe eligendo infra Juris terminum fecerint, quod ad illos spectabat*, quadrat etiam patronis, hinc etiam ad illos jure extendi potest, ubi enim eadem est juris ratio, ibi quoque eadem debet esse juris dispositio, modo nihil fraudulenter egerint, nam si de hoc convincerentur, quod fieri debet, cum fraus non praesumatur, & proinde ille, qui eam allegat, etiam probare debeat, ut notat *GLOSS. in C. 26. cit. ex L. quoties ff. de processr.* Collatio statim ad ordinarium devolveretur, cum fraus ipsi patrocinari non debeat, & dolus cuique suus, non alteri *V. G. or-*

dinario, cui ex lapsu temporis jam jus quaesitum nocere possit, si vero nullum praesentavit, tunc statim collatio spectabit ad illum, qui habet jus instituendi, si ipse sit ordinarius, secus non, cum ad alium quam ordinarium non spectet de jure collatio beneficiorum *C. 3. de priv. C. 12. de hered. & ibi Panorm. N. 2.*

Advertendum interim est, quod licet ordinarius non possit abbreviare tempus ordinarium praefixum à lege patronis, eo quod concessum à Jure beneficium nemine sit auferendum, nisi fortè magna causa exigeret, cui jus suum postponere patronus debet, illud tamèn prorogare possit, modo aliqualis causa adsit, ratio est, quia constitutio temporis facta est in favorem ordinarii, ut eo clapsò rursus perveniat ad collationem, favori autem suo quilibet renunciare potest, id ipsum non obscurè colligitur ex *C. 2. de negl. suppl.* ubi Papa ait, si non praesentent Patroni, liceat Episcopos verbum autem *licet* favorem & licentiam, non necessitatem imponit, ultra semestre tamen etiam cum causa prorogare non potest, cum ultra sex menses institutionem differre nequeat, quin ad alterum superiorem devolvatur collatio *BARB. L. cit. §. 170. CASTROP p. 5. N. 8.*

Porro ad valorem praesentationis non requiritur, ut Patronus ipse eam praesentet ordinario sive habenti instituere, neque ut corporaliter praesentatus ipsum accedat, cum nec de uno, nec de altero quidquam in jure cautum sit, & tridentinum, dum *SESS. 24. C. 18.* praescribit, ut non admittatur praesentatus, nisi ab ordinario examinatus, optimè explicari possit, quod non debeat admitti praesentatus ad institutionem, hinc sufficit, ut praesentetur institutori per literas etiam familiares *CARD. DE LUCA d. 64. N. 21.*

Factam verò debito tempore praesentationem de sub-
jecto qualificato institutio (quae de jure communi so-
lo Episcopo *L. ex frequenti de instit.* de jure autem
speciali etiam aliis inferioribus competere potest, ut
innuit TRIDENT. *Sess. 7. & 25. C. 18. de ref. &*
praxis habet) necessario sequi debet, ut patet ex conc.
TOLES. *nono C. 1. Quaest. 1. allegato.* ratio au-
tem est, quia si institutor pro libitu rejicere posset
praesentationem, jam jus praesentandi quod tamen
praecipua pars patronatus est, nullius momenti foret.

Debet autem institutio fieri cum iisdem qualitati-
bus, quas fundator ab initio beneficio imposuit, nec
illis quidquam detrahere aut addere potest, institutor
quicumque sit, ut definit TRIDENT. *Sess. 25. L.*
5. cum ipse jus quaesitum patrono ut taliter & non
aliter beneficium conferatur, auferre nequeat, eo quod
hoc ad solum Principem supremum spectat ut pro-
bat GLOSS. ex 6. constitutus de relig. dom. accedit,
quod fundationes plerumque per ultimas voluntates
erigantur, jam vero in his juxta C. tua nobis de test.
providendum per Episcopos, ut secundum defuncti
voluntatem universa procedant unde trident. loco cit.
omnes provisiones cum aliquâ derogatione factas tan-
quam subreptitias declarat.

Praedictam definitionem Tridentini etiam procede-
re in casu, ubi accederet patronorum consensus, de-
clarat CONGREG. CARD. ad dictum locum, a-
deoquè beneficium certam V. G. aetatem requirens
non posse alteri conferri, eo quod patroni circa ip-
sum beneficium nullam habeant potestatem ut ait
CONGREG. & patet ex C. 16. Q. 7. C. *piae*
mentis.

Fallit tamen haec definitio *ima*, si ipsa immutatio
cederet

cederet in magnum Ecclesiae commodum, cum enim tunc fundator ipse de jure censeatur consentire & de tridentinō non possit praesumi quod velit per constitutionem suam Ecclesiae bonum impedire, valebit immutatio.

Fallit *2dō*, si derogatio cederet in damnum solius patroni, ut contingeret, si dum fundator solum in praesentando exegisset qualitatem civicam ordinarius cum consensu patroni adderet, ut simul sit ex determinatā familiā progenitus, nam haec derogatio valebit, cum ex unā parte consentiat ille (intellige de patrono haereditario) in cujus favorem fundatio erecta, quique jus patronatus in totum heredibus suis auferre donando illud Ecclesiae possit, & multo magis illud ex parte alteratum heredibus relinquere juxta regulam communem, quae habet: non posse impugnari judicium illius, qui dedit minus, dum in ejus libertate erat, dare nihil, ex alterā parte promoveatur Ecclesiae bonum, dum illa sic libertatem facilius consequetur *CARD. DE LUCA d. 18. N. 4.*

Dixi *haereditario*, nam in patronatu gentilitio dicta immutatio tantum valebit ad vitam patroni consentientis, eo quod talis non possit praejudicare successoribus, cum hi jus suum non ab ipso, sed à primo fundatore demetiuntur, & Episcopus his non consentientibus jus patron. restringere nequeat, cum non valeat conditionem vocatorum ad jusp. reddere deteriorem.

Sicut autem institutio denegari non potest, ubi praesentatio facta est debito tempore de subjecto habili, ita illa nullatenus danda, ubi facta est de incapaci, quin & si patronus clericus inhabilem scienter praesentavit, eo ipso amplius pro istā vice praesentare

tare non poterit, sed collatio spectabit ipso Jure ad Episcopum argum. *C. cum in cunctis de Elect.*, & ita declaravit innocent 3^{tus} *L. 3. regesti. epist. 226.* ubi sic *praefata Abatissa S. Crucis praesentando indignum illa vice amisit jus praesentationis*, quam declarationem tamen de praesentatione scienter de indigno facta explicandam esse docet VAN ESPEN, & sua det ratio, cum alias Innocentius rigorosius cum patronis, quam cum Electoribus Episcoporum procederet, dum iis eligentibus ignoranter illegitimum, qui postulari debuerat, novam postulationem concedit *C. 20. de Elect.* cum tamen recta ratio postulare videatur, ut magis puniantur, qui indignum ad Episcopatum eligunt, quam qui talem praesentant ad beneficium longè Episcopatu inferius nempe Canonicatum, vel aliud simplex.

Unde dico Clericus ignoranter (ignorantia tamen non crassa & affectata, cum haec aequiparetur scientiae, & consequenter non excuset. *C. 1. de ord. ab Epif.*) praesentans non privatur jure novae praesentationis, paena enim debet commensurari delicto, hoc autem non fieret, si talis ignorans ob omissam diligentiam in inquirendo, privaretur jure suo, deinde omnis ignorantia sive facti, sive Juris non nocet, si supina non sit & agitur de damno vitando *L. 1. L. 7. ff. de juris & facti ignor.* Imò ignorantiam non supinam neminem dignum reddere paenam profiteretur ipse Pontifex in *Cit. C. 1.* accedit, quod Electores tantum priventur jure electionis si scienter indignum eligunt *C. 18. de Elect. in 6. C. 25. X. de Elect.* imo dum eligunt aliquem ob occultum vitium inhabilem, conceditur ipsis novum semestre, cur ergò patroni privabuntur jure novae praesentationis, cum e-

lectio

lectio tribuat si non majus, saltem equale jus electo, quam praesentatis praesentatio, in illa agitur de majori praesentatio, ut proinde etiam major diligentia in inquirendo in vitam & mores subjecti electionis debeat requiri, quam in praesentatione, taceo quod Innocentius 3^{tius} C. 21. *Citatum C. cum in cunctis de Elect.* unde argumentum ab adversariis desumitur, de eligentibus scienter explicet.

Quò ad laicos patronos, illos in nullo Casu privati novà praesentatione verius esse existimo, cum *Gloss. imol. archid. in C. cum vos*, & hanc sententiam receptam esse à Sacrà congregatione testatur FAGNANUS in *C. cum vos* eò quod supra dictae constitutiones contrariae loquantur tantum de Electoribus, ac proinde cum paenales sint, ad patronos laicos extendi nequeant & ALEXANDER *tertius in C. 4. de offic. jud. ord.* sinè discrimine mandet Episcopo, ut si Ecclesiam ordinare non possit, eò quod à laicis personae minùs idoneae offerantur, ad interim constituat oeconomum, qui fructus debeat futuris personis fideliter reservare, ad quod C. notat Lyman cum communi, quodsi monitus intra 4 mestrè non offerat aliùm, libera collatio ordinario relinquatur, eò quod paria sint nullum praesentare & praesentare inhabile subjectum, putarem tamen in patronatu gentilio Episcopum astringi, ut aliquem de gente passivè vocatà de beneficio investiat, cum negligentia sive culpa patroni non debeat nocere iis, qui non à tali patrono, sed a fundatore causam habent, & alias ipsi fundationi, in qua reservatum jus activum & passivum, pro gente praesudicium fieret.

Alterum jus patronorum in eo consistit, ut si ad inopiam redacti fuerint, alimenta ab Ecclesià petere possint,

sint, originem suam hoc jus debet consilio Toletano quarto celebrato sub Honorio 1mo Pontifice de saeculo septimo, in quo ita C. 37. legitur: *quicumque fidelium devotione propria de facultatibus suis Ecclesiae aliquid contulerint, si forte ipsi aut filii eorum redacti fuerint ad inopiam, ab eadem Ecclesia suffragium vitae pro temporis usu percipiant.*

Non absimile decrevit Leo quartus Pontifex de saeculo nono, dum ita: ut refert GRATIANUS C. 16. Q. 7. C. 29. Carolo Regi rescripsit, *si verò fundatores Ecclesiarum ad inopiam vergere caeperint, ab eisdem Ecclesiis temporalis vitae suffragia percipiant.*

Has Sanctiones approbavit CLEMENS tertius in C. 25. de jure patron. dum ita statuit, *si fundator ad inopiam vergat, ab Ecclesia illi modeste sive ut alii legunt moderate succurritur, sicut in antiquis Canonibus est institutum, cui consonant verba Pontificalis Romani, quibus Episcopus facta Ecclesiae consecratione utitur, & ita sonant: Si fundator aut ejus haeredes casu ad egestatem pervenerint, grata recordatione Ecclesia fundatoris piam liberalitatem recognoscit.*

Ex quibus omnibus colligitur primò, quod Ecclesia magis sit obligata suis ministris, quam suis fundatoribus, dum iis necessaria vitae subministrare cogitur, licet habeant patrimonialia ut docent PARNORM. & INNOC. in C. Epis, de praeb. cum nemo suis cogatur militare stipendiis, his verò non aliter, quam si ad inopiam redacti fuerint, in quo casu etiam libertus tenetur alere patronum L. si quis ff. de agnosc. & quidem casu redacti, cum alias non

sint commiseratione digni, iisque tribueretur occasio bona sua dilapidandi.

Colligitur 2dò Ecclesiam tenere alere pinguius fundatores quam alios pauperes arg. C. 7. X. de test. cum respectu tamen ut ait Glossa ad verbum modè ad facultates Ecclesiae & qualitatem personae, si quidem ad alendos alios pauperes tenetur Ecclesia tantum titulo Charitatis, ad alendos verò fundatores etiam titulo gratitudinis, ut innuit Pontificale in verbo *grata* & sanè si Pontifices non voluissent per sanctiones suas statuere, ut fundatores pauperes alerentur pinguius, quam alii, nihil speciale pro patronis statuisent, cum Ecclesia jam de se tenetur alere pauperes ut notat GLOSS. ad C. 16. Q. 7. C. 30.

Colligitur 3tò, quod dum Canones volunt, ab Ecclesiis praestari fundatoribus vitae suffragia, seu ut loquitur rubrica ad C. 25. de jurep. alimententur ab Ecclesiis, fundatores non solum alimenta, sive cibum petere possint, sed etiam vestiarium & habitationem, cum sub nomine alimentorum veniant L. ult. ff. de alim. eò quod sinè iis corpus alii nequeat.

Tertium Jus Patronorum consistit in facultate petendi praecedentiam sive primum locum in processibus, hoc jus adscribunt quidem Canonistae S. Gelasio Papae, qui in saeculo 5to Ecclesiae praefuit, est cum idem Papa ut refert Gratianus C. 16. Quæst. 7. C. 26. & 27. tantum fundatoribus concedat talem processionis aditum, qui omni Christiano debetur, non video, quomodo ex iis praecedentia quaedam erui possit, cum id, quod omnibus debetur, si uni expressè concedatur, praecedentiam quandam, ut patet, non involvat, undè hoc Jus majori cum ratione CLEMENTI tertio adscriberem, qui fundatoribus ut li-
quet

quet ex C. 25. *de jurep.* processionis honorem tribuit, nisi ipse Pontifex in verbis finalibus se ad Sacros Canones, per quos non alii quam Gelasii, cum alii de hoc jure altum silentium teneant, intelligi possunt, retulisset dicens sicut *in Sacris est canonibus institutum* Honor autem processionis in eo consistit, ut si fundator sit Princeps magnae potentiae ipse, ut praescribit, Pontificale Romanum Precessionaliter excipi debeat, sin secus, ipsi dandus sit honorabilior locus in processionibus, juxta praescriptum pontificalis *tit. de consecr. in verbis: fundatores eorumque heredes in processionibus primos esse debere.* putat insuper VAN ESPEN C. 7. *de jurep.* Patronos posse praetendere, ut incensentur in Ecclesiis, aquâ lustrati aspergantur, nomina eorum in publicis precibus legantur antè aram, ut quo ad vivunt, eis locus in choro assignetur, mortui autem ibidem sepeliantur, fatetur tamen N. 38. consulendam esse consuetudinem, unde juxta hanc omnia ista definienda esse existimo.

Caeterum alimentatio & processionis honos competit omni patrono, cum Pontifex in citatis capitulis utatur verbis *quicumque, si quis* queis omnes complecti supra probatum Inec necesse est ut specialiter haec jura in fundatione reserventur, cum de jure debeantur.

Q. Imò an fundator se ipsum aut suum filium praesentare possit? Rs. ad *imùm neg. patet ex l. 26. de jurep.* cum sapiat ambitionis vitium, & distinctio esse debeat inter patronum & praesentatum, inter dantem & recipientem C. *cum ad nostram de Inst.* imò nec potest per alium à se deputatum semet ipsum praesentare, quia sic virtualiter ipse se praesentaret, cum quidquid facit delegatus, non suo, sed delegantis no-

mine facit, nec quod unâ viâ prohibetur, alterâ viâ concedi debet, interim potest à Compatrono praesentari, & per acceptationem hujus praesentationis in casu, ubi plures essent patroni, numerum votorum sibi favorabilium augere, si enim hoc juxta communem sententiam in electione valet, cur non in praesentatione obtinebit? Rs. quò ad secundum affirm. cum nullibi hoc interdictum, & fictio Juris, quâ pater & filius reputantur pro unâ personâ, in spiritualibus non attendatur ita ABBAS. BARB. AZOR.

Q. 2. An patroni in praesentando variare possint? Rs. antequam praesentatio institutori oblata, omnibus variare licet, cum enim tunc adhuc desit praesentationi essentiale requisitum nempè intimatiò praesentationis facta institutori, nulli praesentato est jus aliquod quaesitum ad beneficium, sed tantum ut possit agere pro ipsa institutione LOTTER L. 2. Quæst. 13. N. 14. ABBAS in C. cum BERTHOLD. N. 12. de sent.

Si verò praesentatio pulsavit aures Episcopi, tunc patronus Clericus amplius variare nequit, quia, ut ait, Innocentius Quartus ad C. 24. de jurep. Clericorum praesentatio habet vim electionis, & de jure antiquo nemini variare licebat, quod cum solum, quò ad laicos per C. 24. cit. mutatum invenitur, hinc quò ad Clericos antiquo juri standum, cum ut ait L. praecipimus C. de appell. jura antiqua non debeamus dicere correctâ, nisi correctâ inveniatur, accedit, quod Clerici praesentent nomine Ecclesiae, ac proindè variatio ipsos quâ tales summè dedeceat, cum sit signum in constantis animi.

Ex quibus sequitur, quod oblatâ praesentatione ipsi institutori praesentato, si socium non habeat, & ali-

aliundè habilis sit, firmum jus eo quod patronus amplius variare non possit, ad beneficium acquisitum sit, secus si praesentati plures fuerint, tunc enim, cum institutor possit ex conjunctim praesentatis quem voluerit admittere, nullus jus firmum in abstracto habet, quanquam omnes in concreto jus habent, ut unus ex illis instituatur.

Laicus autem patronus re adhuc integra id est, quam diu non est secuta institutio, variare semper potest *C. 29. de jurep.* non quidem tollendo primo praesentatum, cum persona, quam patronus semel approbavit, quique ex hac approbatione & facta praesentatione institutori jam jus ne removeatur, acquisivit, ab ipso amplius reprobari non possit, imò si patronus expressè (secus non praesumitur, cum nemo censeatur velle agere contra juris permissionem) primum refutaret, jam absolutè huic refutato danda foret institutio, ita *ABBAS in C. cum autem GUTIER de jure conf. p. 3. N. 4. BARBOSA & alii*, eo quod secunda praesentatio utpotè contra juris permissionem facta sit nulla, ac proindè tanquam non facta reputetur. Sed adjiciendo & accumulando unum, imò & successivè plures, cum per hoc nullum inferatur praejudicium ordinario, sed potius ejus libertas in Electione dignioris augeatur.

Decisio hujus Quætionis fundatur potissimum *in C. 24. de jurep.* ubi facta Papae propositione, quomodo Ecclesia ordinanda, ubi Patronus non refutato primo praesentato postulet, postmodum alium admitti, Respondet Papa, si laicus patronus est, id pendere ab arbitrio Episcopi, si Clericus, primò dandam institutionem, cum qui prior tempore, potior jure consecratur, hoc ipso enim, quod arbitrio Episcopi relinquitur,

tur, quem ex duobus praesentatis à Laico velit admittere, innuitur, quod laici validè po-
 lint variare, cum alias primo praesentato, qui seclusa potestate
 variandi solum praesentatus existit, necessariò deberent
 dari institutio, cum haec praesentato habili nunquam
 denegari possit *C. Decernimus C. 16. Qu. 7.*

Ex dictis sequitur, quod per praesentationem Lai-
 ci nullum Jus firmum sit datum praesentato, ita ut
 ipsi necessariò beneficium conferri debeat, cum laicus
 variando efficere possit, ut Episcopo detur facultas
 illum respuendi, & secundò praesentatum admitten-
 di, datum verò sit praesentato à Clerico, cum hic
 variare non possit unde dicit GLOSS, Clerici patro-
 ni jus pinguius habent, quam laici, id est, ut expo-
 nit ZARABELLA *ad C. 24. de jurep.* ex eorum prae-
 sentatione plus juris tribuitur praesentato, quam ex la-
 icorum.

Q. 3tio An laicus post emissum juramentum de
 non variando, licitè & validè variare possit? *Rs.* Li-
 citè variare non posse, quia ageret contra juramen-
 tum & fidelitatem datam praesentato. *Ad 2dum Rs.*
CASTROP. non validè variare posse, eo quod a-
 ctus, qui coram superiore fieri deberet, si fiat con-
 tra juramentum, est nullus, fatetur tamen ipse se non
 moveri ad hanc sententiam amplectendam ratione,
 sed autoritate *DDrum*, undè putat esse etiam vali-
 dam secundam praesentationem, si eam Judex admi-
 serit, ego autem cum *Panorm.* qui contrariam opi-
 nionem communi sententiâ reprobare dicit, sentio a-
 ctum contra juramentum validum esse, & consequen-
 ter variationem valere.

Moveor primò ex eo, quia nullibi in jure talis a-
 ctus invalidus declaratur, eo quod in *C. dilecto filio*
de

de *praeb.* ad quod adversarii plerumquè confuziunt, de hoc Puncto Pontifex tantum incidenter locutus est, nec rationem decisionis ut putat COVARR. *p. 2. f. 2. N. 10. de jure conf.* in juramento praecisè fundat, sed potius in aliis ibi allegatis causis, quarum valor jam per *C. 20. de praeb.* approbatus erat, imò dictum *Cap. dilecto* non continet decisionem Papae, sed tantum allegationem partium, unde ex eo nihil cum fundamento erui potest.

Secundò quia GLOSSA *ad C. un. de proc. in 6. ad Revocatus*, dicit procuratorem revocari posse, licet dominus juraverit non revocaturum, imò Papa in *C. 22. & 31. de spons.* censuit valere sponsalia de praesenti contracta, post alia de futuro juramento firmata, accedit, quod Papa saepius in suis rescriptis parificet juramentum cum confirmatione Apostolica V. G. dum dicit: statuta juramento aut confirmatione Apostolicà firmata, & tamen actus contra tale statutum confirmatione apostolicà firmatum valet, ut patet ex *C. 7. de const.* & notat GLOSS *ad C. dilecto de praeb.* denique hoc ipso quod ut CASTROP fateretur, valet praesentatio secunda, si eam ordinarius admiserit, non obstante juramento, sequitur, quod valeat variatio contra juramentum, quia, si non valeret, jam secunda praesentatio orta ex ipsa variatione admitti non posset, cum orta esset ab initio infecto, & quia ex prima praesentatione munita juramento de non variando jam primo praesentato esset jus quaesitum, quod ordinarius tollere non potest, ut notat GLOSS. *ad C. 6. de relig. dom.*

Q. 4to An litè pendente inter praesentatos super praesentatione si unus ex iis obit, vel renunciat, variare seu alium in ejus locum surrogare valeat, ante quam

quam constet de jure sive valore praesentationis in personam superstitis: Rs. non posse ob constitutionem Bonifacii octavi in C. 1. *ne lite pendente in 6.* ratio desumitur ex C. 2. *ejusdem* ne propter novos adversarios litigia prorogari contingat in grave dispendium Ecclesiae, quae ratio cum etiam valeat in praesentationibus, merito etiam ad illas dicta dispositio C. 1. licet tantum de electionibus loquatur, extenditur, imò si unus ex praesentatis jam institutus esset, res extra omne dubium foret, cum C. 2., quod ad differentiam prioris de hoc casu loqui notat Glossa, figuranter etiam de praesentatione loquatur.

Dixi lite pendente inter praesentatos, secus enim dicendum, ubi inter Patronos & Episcopum praetendentem libertatem, aut inter patronos ipsos super pertinentiam juris. lis foret, quia cum tunc per variationem non multiplicantur nec prorogantur lites, cum jus praesentantis rapit ad se jus praesentati sive vivi, sive defuncti, sicut in primo casu, ubi si defuncto surrogatur alter, semper discutiendum manet jus defuncti, ut si constet de ejus jure, alius tanquam intrusus rejici possit, hinc cessat dispositio Bonifacii, cum cesset ejus ratio finalis.

Q. 5to An propter litem protractam ultra tempus praefixum patronis ad praesentandum, possit Episcopus beneficium conferre? Rs. Id videtur dicendum ob C. 2. 12. 22. 27. ubi dicitur, quod Episcopus debeat ordinare Ecclesiam de personam idoneam, si quaestio inter patronos non fuerit definita; verum, cum praxis in contrarium vigeat, ac durum foret, si patronus ob litem frivolam ab adversario motam jure liberae praesentationis privaretur, ac adstrictus maneret ad eum absolute praesentandum, quem Episcopus instituit,

stituit, licet ipse alium debito tempore praesentasset, hinc contrarium probabilius defendi existimo, praesertim cum nec Electoribus currat tempus, si nequeant ipsi impedimentum tollere *C. 60. de Elect.* ad contraria capitula *Rs.* quod debeant intelligi vel de casu, ubi ab eo, qui *jusp.* evicit, nullus praesentatus debito tempore existit, vel ubi, ut ait *CARD. DE LUCA Cit Lap.* urget gravis ratio scandali vel quod debeat ordinare Episcopus ad interim, substituendo scilicet aliquem, qui leges & onera foundationis observet arg. *C. 4. cum vos de off. jud. ord.* quo ipso cessat damnum alias ex vacatione timendum, quod tantum praecavere voluisse Papam extra dubium est, & huic meae interpretationi favet aperte *GLOSS.* dum ad *C. 3.* dicit, *ordinet antistes, ponendo electorem, ita quod ipsum postea repraesentet, si voluerit.* vel denique de casu, ubi nullus in quasi possessione praesentandi existit, secus enim ut ait *HOSTIENSIS* ad *C. 3.* cessat dispositio.

Dixi inter patronos, nam si inter Episcopum praetendentem v. g. praesentatum non esse idoneum, aut beneficium non esse patronatum, & inter patronum lis oriatur, certum est, quod Episcopus conferre non possit, tum quia citati canones & tantum de lite inter patronos loquuntur, tum quia alias Episcopis daretur ansa excitandi & protelandi lites, ut sic ad collationem pervenire possint *CASTR. p. 5. n. 7. BARB. alleg. 72. N. 140.*

Q. 610 Si in fundatione dicatur, praesentetur Clericus, an talis absolute debeat habere quatuordecim annos *Rs. neg.* si aliter cautum sit in fundatione, cui per tridentinum non est derogatum (ut declaravit congregatio consilij, quod etiam *CARD. DE LUCA* ex-

tendit ad foundationem Tridentino posteriorem) aut saltem fundatio erecta sit ante Trident. secùs affirmativè, ratio colligitur ex mente fundatoris, qui semper praesumitur se voluisse accommodare dispositioni Juris quod tunc vigeat. *L. conficiuntur ff. de jure Codic.* jam verò de jure antiquo sufficiebat septennium ad obtinendum beneficium ut *testatur ABBAS in C. praeterea de aetate*, sicut de novo Jure absolutè requiruntur 14 anni TRIDENT. *Sess. 23. C. 6.*

Q. 7mò Quinam censentur vocati in patronatu gentilitio sive mixto? *Rs.* id generali regulà definiri non posse, sed juxta verba foundationis & communem loquendi modum definiendum esse, hinc cum fundator dixit: reservo mihi & meae familiae, sive meis ascendentibus & descendantibus, sive meis consanguineis vel cognatis, censentur vocati omnes tam de sexu masculino, quam faeminino progeniti, cum & illi in jure sub dictis terminis veniant *L. 51. ff. de V. S. L. 1. S. consanguineos ff. de suis & leg. L. 1. C. de imponenda.*

Quod verum puto licet adjecerit consanguineis proximioribus de genere vel cippo, cum hi termini sint naturales ac proindè etiam faeminas comprehendant *LOTTER. L. 2. Q. 11. N. 78. 82. PARIS L. 2. Cons. 35. N. 6.*

Si verò dixit: reservo mihi & meis agnatis, soli cognati virilis sexùs vocati censentur, tum ob communem loquendi modum, tum ob *L. 2. ff. de suis*, nihil tamen refert, sive veniant illi ex lineà rectà sive transversa *auth. de hered. ab intest. MEN. Cons. 424. N. 33. LOTTER loco cit. N. 54.*